

Notitie

Onderwerp Nut, noodzaak en inhoud van de Standaard StUF BAG-Geo
Van Jan Campschroer
Aan Betrokkenen Standaard 'StUF BAG-Geo'
Datum 13-01-2014
Aantal pagina's 6

1 Inleiding

Op 24 juni 2013 is er een document opgeleverd over de integratie van de werkprocessen van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) en GEO, waaronder BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie): FO 'StUF BAG-Geo'. In dat document is geconstateerd dat er een behoefte is, dan wel voordeel te behalen valt, uit het laten samenwerken en/of integreren van deze processen en de daarbij behorende applicaties. Vanuit deze notitie is er een onderzoek gedaan en een voorstel geschreven om dit traject binnen het NUP op te pakken. Dat voorstel bevat een aantal oplossingsrichtingen en is geschreven door een werkgroep bestaande uit¹: Centric (S.Brouwer), Grontmij (B. vd Lely), NedGraphics (W.Botman/ I.Dronjak), PinkRocade (D. Bakker), Vicrea (Rob vd Pol), Geonovum (M.Reuvers), KING (F.Terpstra). Het voorstel is niet aangenomen door de regiegroep StUF. De leveranciers zijn vervolgens toch verder gaan werken en hebben onder leiding van Geonovum een functioneel ontwerp opgesteld (versie 0.8) dat ter review is uitgezet bij diverse partijen waaronder de gemeenten.

KING en Geonovum werken verder samen aan het valideren van het koppelvlak tussen de BGT en BAG. Een valide koppelvlak kan opgenomen worden in de StUF Familie. Om bij gemeenten te toetsen wat de behoefte is aan deze standaard is er op 10 december 2014 een sessie gehouden waarbij een 20-tal personen uit het gemeentedomein aanwezig waren. Behalve behoefte zijn daarbij ook de gewenste functionaliteit en implementatiemogelijkheden besproken. Daarnaast hebben ook nog een aantal GEO-medewerkers van gemeenten via mail hun visie gegeven.² In deze memo zijn de reacties van deze personen verzameld en geordend. Verder is aangegeven wat de vervolgstappen zijn om te komen tot een nieuwe koppelvlakstandaard die onderdeel is van de StUF-Familie.

2 Conclusie

In deze notitie is het resultaat van dit traject beschreven. Samenvattend kan het volgende worden gesteld:

1. Er is op korte termijn behoefte aan deze standaard. Eind 2015 moeten gemeenten de BGT hebben opgebouwd waarin ook de BAG objecten middels een identificatie zijn opgenomen. Het is daarom van groot belang dat de koppelingen tussen BAG en BGT werken die op deze standaard zijn gebaseerd om ervoor te zorgen dat deze basisregistraties onderling consistent zijn. Sommige gemeenten hebben echter al tijdens de opbouw zelf in Q2 2015

¹ Wat hier gelijk opvalt is dat er geen gemeenten, die eigenlijk de probleemhebber zouden moeten zijn, hebben meegedaan.

² Zie de bijlage voor de geraadpleegde personen.

behoefte aan deze standaard. Bij sommige gemeenten is er – gezien het totale project en veranderportfolio – niet nú al behoefte aan een standaard. Voor hen is het op korte termijn nog te druk, maar 2015 is wel het jaar waarin de implementatie moet starten.

2. Grootste voordeel voor het realiseren van een standaard is dat in een specifiek applicatielandschap verschillende BAG-applicatie met verschillende BGT-applicaties kunnen koppelen (via een gegevensdistributiecomponent). Het helpt gemeenten in hun uitvraag naar leveranciers en bij het sturen van de leveranciers in hun oplossing. Doordat maar één keer ontwikkeld hoeft te worden, kan er meer functionaliteit voor hetzelfde geld worden gerealiseerd.
3. Om de voordelen te behalen moet gecoördineerd worden gestuurd op realisatie, compliance en kostenontwikkeling. Mogelijk dat naast het centraal toetsen op het StUF Test Platform en inzicht bieden in implementatie en gebruik via de Softwarecatalogus, ook gezamenlijke inkoop daarbij kan helpen.
4. De functionaliteit zoals geboden lijkt op het eerste gezicht voldoende. Een gedetailleerde review moet uitkomst bieden. Deelnemers van de bijeenkomst wordt gevraagd om het document dan ook inhoudelijk te reviewen.
5. De standaard moet zo eenduidig zijn dat het daadwerkelijk koppelen inderdaad snel en inhoudelijk correct kan gebeuren. Dat wil dus zeggen zonder maatwerk of afstemming over de specifieke implementaties van de leveranciers.
6. Er is behoefte aan een brede gemeentelijke visie en architectuur op het Geo-domein waarin de verdere ontwikkeling van deze (en andere) standaarden een plaats moet krijgen. Er zal dus een los parallel traject gestart moeten worden waarin deze visie wordt ontwikkeld.

3 Inventarisatie resultaat

Via telefoon, mail en een sessie zijn antwoorden verzameld op een aantal vragen. Deze komen hieronder aan bod.

1. Is er behoefte aan dit koppelvlak?

Ja, er is zeker behoefte aan dit koppelvlak. Bij sommige gemeenten (bijvoorbeeld Gorinchem en Almelo) is dit zelfs al geïnstalleerd.

2. Zijn er voordelen te behalen met het koppelen van de BAG en BGT systemen? Welke?

Ja, er zijn voordelen te behalen. Deze kunnen echter alleen kwalitatief worden benoemd:

- De geautomatiseerde koppeling voorkomt, ook op de plaats waar het maar door één persoon wordt uitgevoerd, overtikwerk en fouten in de administratie. Het is ook mogelijk om via goede interne afspraken en een goede procesinrichting tot hetzelfde resultaat te komen, maar een dergelijke pragmatische oplossing geeft meer kans op fouten / 'scheefgroei' tussen beide registraties.
- Het vergroot de onderlinge consistentie en de kwaliteit van de gegevens in de twee administraties wat tot betere informatievoorziening bij besluiten en fraudedetectie leidt.
- Het zorgt voor een helder inzicht in de werkvoorraad aan beide zijden en de stroomlijning van de processen: zaken kunnen niet meer onzichtbaar lang blijven liggen; geometrie wordt niet vaker dan noodzakelijk ingemeten. Geautomatiseerd berichtenverkeer kan het proces van tekenverzoek via voorlopige geometrie (plantopografie) tot aan definitieve geometrie ondersteunen. Een voorwaarde daarbij is mogelijk wel dat BAG geometrie en BGT geometrie geïntegreerd worden beheerd in een geo-datawarehouse.

3. Is er behoefte aan een standaard voor dit koppelvlak?

Ja, er is behoefte aan een standaard. Een standaard voor deze koppeling zorgt er voor dat:

- Het maar één keer ontwikkeld hoeft te worden en vaker kan worden gebruikt.

- Kennis over dit koppelvlak verzameld wordt; de specialisten er zich nu over kunnen buigen, wat de kwaliteit verbetert.
- Verschillende BAG-applicaties via een functionele koppeling aan verschillende BGT applicaties gekoppeld kan worden. Als in de daadwerkelijke implementatie via een gegevensdistributiecomponent wordt gecommuniceerd hoeft elke applicatie maar één keer daar fysiek aan gekoppeld te worden.
- Het aanbod van leveranciers beter kan worden gemanaged. Daarvoor moet de koppeling geen ruimte geven voor lokale variatie, anders komen er altijd weer lokale ontwikkel- en bijbehorende implementatiekosten bij.

4. Hoe zouden deze twee processen (in uw gemeente) met elkaar verbonden moeten worden om die voordelen te halen? Wat is dus de gewenste functionaliteit?

- Er zijn diverse BAG gebeurtenissen die leiden tot verplichte mutatie aan de BGT-kant en deels ook vice versa. Dus is er aan beide kanten functionaliteit beschikbaar die mutatieberichten kan genereren en mutatieberichten kan oppakken/ontvangen. De ervaringen in de BAG leren dat daar waar softwarematige ondersteuning met mutatiesignalen wegvalt de kwaliteit van gegevens omlaag gaat.
- De registraties BAG en BGT moeten qua definitieve geometrie synchroon zijn³.
- Vanuit BGT wordt de definitieve geometrie doorgegeven; BAG accordeert deze.
- BAG en BGT geometrie (niet-ingemeten/ingemeten; plan/ definitief) moeten los van het systeem geïntegreerd en in de tijd getoond kunnen worden om consistentie 'met het oog' te kunnen toetsen. De BAG kent een dergelijke levenscyclus van het object wel, maar de BGT niet. Die laatste registreert alleen de geometrie zoals die in de fysieke werkelijkheid voorkomt.
- Vanwege de verschillen tussen beide registratie wordt in het functioneel ontwerp BAG-GEO ook gesproken over GEO en niet over BGT.

5. Wegen de kosten van het maken en onderhouden van deze standaard koppeling op tegen de voordelen die het biedt?

- Ja, die verwachting is er wel, maar valt niet echt hard te maken.
- Er is geen goed zicht op de kosten die het implementeren van deze standaard in de applicatie van de leveranciers met zich meebrengt, de kosten plus marge die worden doorberekend aan de gemeenten en de kosten die gemaakt moeten worden bij het implementeren van deze nieuwe versies in het applicatielandschap.
- Algemeen bestaat wel de indruk dat leveranciers te veel rekenen en dat geautomatiseerde koppelingen duur zijn waardoor er gezocht wordt naar andere mogelijkheden. Er is behoefte aan transparantie en een rekenmodel om de orde grootte van de reële kosten in relatie tot het aantal inwoners/panden/oppervlakte in kaart te brengen. Als reële kosten wordt 5K € genoemd voor een koppeling in een 100K gemeente. Dat maakt dat het voor een kleinere gemeente mogelijk te duur is. Er is een geval waarbij nu rond 15K€ per (standaard) koppeling betaald tegen vroeger 3K€!.
- Gemeenten hebben jaarlijks met honderden tot duizenden relevante mutaties te maken die over en weer moeten gaan. Zonder geautomatiseerde koppeling vergt dit minimaal wekelijkse inspanningen om mutaties boven water te krijgen. Extra verplichte tijdsbesteding van 20-40 uur jaarlijks kan zo aan de orde zijn. Gerekend met een gemiddeld uurtarief van 50 euro over een investeringstermijn van 5 jaar zouden kosten voor aanschaf en onderhoud niet meer dan $40 \times 50 \times 5 = 10.000$ euro moeten zijn. Dus aanschaf niet meer dan 5K en onderhoud niet meer dan 20% hiervan.

³ Probleem hierbij is dat voor panden de BAG geometrie en BGT geometrie niet identiek gedefinieerd zijn. BAG kent bovenaanzicht en BGT maaiveld.

- Er is geen duidelijkheid of het realiseren van deze koppeling onder de onderhoudskosten vallen van de betreffende applicaties.

6. Op welke termijn zou een oplossing op basis van deze standaard, mits beschikbaar, door uw gemeente ook daadwerkelijk in gebruik kunnen worden genomen?

- Eind Q1 begin Q2 2015 (Groningen)
- Uiterlijk Q4 2015, bij de oplevering BGT (Heuvelrug)
- Vanwege de drukte bij andere portefeuilles zal dit toch pas aan het eind van 2015 komen.

7. Wat moet er voor gebeuren om zo'n koppeling dan ook daadwerkelijk in uw gemeente te implementeren? Is er budget voor (vrij te maken)? Is er tijd voor (vrij te maken)?

- Voorlichting over hoe het werkt, waar gemeenten rekening mee moeten houden etc., onafhankelijk technisch advies, goed getest bij pilotgemeenten.
- Er is een algemeen probleem van identificatie en samenhang van de objecten waar een (plan of definitieve, nauwkeurige of globale) geometrie van nodig is, of waar administratieve gegevens (BAG, BOR, WKPB, etc.) voor nodig zijn en de verdeling van verantwoordelijkheden daarover. Daarbij hoort ook het gelijktrekken van pandgeometrie aan de BAG en BGT-kant.
- Implementatie van software(componenten) die een onderling koppelvlak bieden, bij voorkeur op basis van gestandaardiseerd horizontaal berichtenverkeer via StUF-Geo IMGeo.
- Een procesmatige organisatorische borging van het gebruik van deze koppelingsfunctionaliteit.

4 Vervolgstappen

Uit bovenstaande kunnen we de conclusie trekken dat het noodzakelijk is dat er een standaard komt voor de koppeling van BAG en BGT. Die standaard moet worden ontwikkeld en opgenomen in de familie van gemeentelijke standaarden. Bovendien moet deze beheerd en uitgedragen worden. Een groot gedeelte van deze activiteiten is al geregeld. Er zijn nu nog wat afrondende stappen nodig. Hieronder een indicatie van die stappen en bijbehorende planning⁴.

Activiteit	Start	Einde
Functionele validatie		21-01-2015
<i>validatie</i>		18-01-2015
<i>Verwerk commentaar</i>		21-01-2015
Openbare consultatie	19-01-2015	02-04-2015
<i>Intake</i>	19-01-2015	26-01-2015
<i>Openbare review</i>	26-01-2015	23-02-2015
<i>Verwerking review</i>	23-02-2015	11-03-2015
<i>Besluit Expertgroep</i>		18-03-2015
<i>Besluit Regiegroep</i>		02-04-2015
Opstellen compliancy test	Asap	19-04-2015
Opstellen convenant	Asap	02-04-2015

Bij de *functionele validatie* gaat het om de toets op twee vragen:

- Beschrijft de standaard de gewenste functionaliteit?
- Is de standaard consistent en technisch correct?

⁴ Moet nog worden geaccordeerd door degenen die hier het werk moeten verzetten.

Voor de *openbare consultatie* gaat het om de toets of deze standaard opgenomen kan worden in de StUF-Familie. Daarvoor zijn een aantal criteria van belang. Zie de bijlage voor de inhoud van die criteria.

De *compliance test* wordt geïmplementeerd op het StUF Testplatform.

Het is aan de leveranciers om hun applicatie te toetsen. De resultaten van uitgevoerde testen is terug te lezen in de Software Catalogus. Daar is te zien welke applicaties van welke leveranciers aan de compliance test voldoen.

In het *convenant* spreken leveranciers zich uit om te gaan voldoen aan de standaard op een daarin bepaalde datum, en worden nadere afspraken m.b.t. testvoorzieningen en leveranciersoverleg vastgelegd.

5 Bijlagen

5.1 Deelnemers

Voornaam		Achternaam	Organisatie	Functie
Aanwezig tijdens sessie				
Ilja		Nijland	Almere	Medewerker BAG en Geo-informatie
Henk		Luth	Almere	Beleidsadviseur/ Informatie Architect
Peter	van	Wijnen	Pijnacker-Nootdorp	Beleidsmedewerker Geo
Taeke	van der	Laan	SüdwestFryslân	Gegevensbeheer/Functioneel beheer
Erik	van den	Goor	Weert	Gegevensspecialist/Medewerker Geo
Harm		Avenarius	Hoorn	Coördinator gegevensbeheer
Hans		Harskamp	Woerden	Senior Specialist ICT
Michael		Bakker	Hoorn	Gegevensarchitect
Rudolf	van	Summeren	Venray	Adviseur (GEO)-informatisering
Marcel		Reuver	Geonovum	Manager Geo-standaarden
Ernst		Koperdraat	KING	Projectleider GEO Versneller
Bob		Schenk	Leiden	Informatie specialist
Marloes		Graaumans	Den Haag	Adviseur geo-informatie
Bert		Drenth	Leiden	Functioneel Beheerder Basiskaarten
Friso		Penninga	Den Haag	Projectleider Transitie BGT+
Arnoud	de	Boer	Geonovum	Adviseur Geo-standaarden
Ronald		Plak	Hoorn	Beheerder BGT / BAG
Nico	de	Graaff	Amsterdam	Senior Adviseur Stelselbeheer
Pascal		Keij	Leiden	Coördinator inwinning en beheer
Via Mail gereageerd				
Lucas		Kerremans	Leeuwarden	Lid team Geo-informatie
Hans		Stouthamer	Gorinchem	I&A/Geo-specialist
Anouk		Nieuwenhuis	Boxmeer	O-ID-ICT
Marco		Appeldoorn	Best	Senior medewerker Geo informatie
Marja		Groothuizen	Rotterdam	Portefeuillehouder GBK/BGT
Hans	van der	Meij	Utrechtse Heuvelrug	Projectleider BGT
Henk		Sligman	Deventer	Adviseur e-depot

5.2 Familiecriteria

Inhoudelijke criteria (E01- E10)

1. Duidelijkheid over de plek in de familiestructuur
2. Organisatorische en functionele werkingsgebied moet duidelijk zijn
3. Voldoet aan de regels van de StUF onderlaag (o.a. validerende schema's)
4. Voldoet aan de StUF specificatie voor protocolbindingen
5. Een structuurplaatje waarin de opbouw schema's wordt duidelijk gemaakt (documentatieverplichting)
6. Contactgegevens beheerder van berichtcatalogus
7. Voldoet aan naamgeving- en versienummering conventies en andere eisen (namespace conventies) die aan een sectormodel worden gesteld.
(zie Best practices document: comply or explain)
8. Optimaal hergebruik bestaande StUF-onderdelen
9. Geen conflicten met andere StUF-onderdelen
10. Relatie en transformatie tussen nieuwe en voorgaande versies van sectormodellen en berichtcatalogi.

Beheersmatige criteria (R01 – R08)

1. Beheercontinuïteit ≥ 3 jaar
2. Duidelijkheid afhankelijkheid met andere StUF onderdelen (bijv. een configuratieplaatje)
3. Release beleid incl. releasefrequentie en aansluitend op afhankelijke familieleden
4. Heldere besluitvorming- en participatiestructuur
5. Vaste vertegenwoordiger beheerorganisatie in regiegroep
6. Specificaties publiekelijk toegankelijk
7. Beschreven beheermodel op basis van StUF beheermodel
8. Inzicht in (voorgenomen) implementaties